

VIRIKKEISTÄ KISSASI VIIHTYMÄÄN!

Sohvalla lojuvaa kehruukonetta katsellessa ei tule aina välttämättä muistaneeksi, että kissa on huippuluokan saalistaja, joka nauttii vaanimisesta, metsästämisestä ja uusien asioiden tutkimisesta. Sisätiloissa asustavan kissan omistajan tulee tarjota lemmikilleen riittävästi virikkeitä ja tekemistä – muutoin kissa tylsistyy, ja seurauksena saattaa olla esimerkiksi ylipainoa ja ei-toivottua käyttäytymistä.

Kissan aktivointi ja virikkeistäminen ehkäisevät ongelmakäyttäytymistä ja parantavat omistajan ja lemmikin välistä suhdetta. Kotitiikerisi saa tarvitsemiaan virikkeitä, haasteita ja liikuntaa, ja yhteisen tekemisen myötä sinä opit tuntemaan kissasi ja kissasi oppii tuntemaan sinut.

KISSAN LAJITYYPILLISET OMINAISUUDET

Kun suunnittelet kissasi virikkeistämistä, ota suunnittelun lähtökohdaksi kissan lajityypilliset ominaisuudet. Kissa on ravintoketjun kuningas, jonka aistit on viritetty pienten jysäjäiden ja lintujen havaitsemiseen. Kissalla on tarkka kuulo, ja se kuulee 1,6 oktaavia korkeampia äänentaajuuksia kuin ihminen. Sen hajuaisti on noin 13 kertaa tarkempi kuin ihmisellä. Kissan näkö ei erottele värejä yhtä tarkasti kuin ihmisen näkö: se näkee vihreän, violetin, sinisen ja keltaisen. Kissan näkö on erikoistunut liikkeiden havaitsemiseen, ja kissa havaitsee yöllä pienetkin liikkeet paremmin kuin ihminen päivällä.

Kissa on ruumiinrakenteeltaan notkea ja se kykenee hyppäämään noin 5 kertaa korkeutensa ylöspäin. Kissan elinalue on luonnossa noin 1,1 neliökilometriä. Kissa yrittää päivässä saalistaa noin 10 jysäjä - saalistusyrityksistä noin 1/3 onnistuu. Kissa hahmottaa maailmaa kolmiulotteisesti: saaliseläimet piileskelevät koloissa ja puissa, ja kissa väijyy, kiipeilee ja kurottelee tassuillaan saadakseen ne kiinni. Kissa on siis luotu liikkumaan ja tekemään töitä ruokansa eteen.

KISSALLE SOPIVIA VIRIKKEITÄ

UUSIEN PAIKKOJEN JA ESINEIDEN TUTKIMINEN

Kissa ei kuulu Suomen luontoon ja vastuuntuntoinen kissanomistaja järjestää lemmikkinsä ulkoiluhetket turvallisesti ja valvotusti. Kissalle voi rakentaa pihalle esimerkiksi ulkoilutarhan, omistaja voi ulkoiluttaa kissaa valjaissa tai kissa voi ulkoilla lasitetulla tai verkotetulla parvekkeella. Tällöin kissa on turvassa muilta petoeläimiltä, liikenne- ja putoamis- onnettomuuksilta. Kissa kannattaa totuttaa valjaisiin vähitellen, aloittaen ensin talutustreenit kotona sisätiloissa.

Mikäli kissan ulkoilua ei voida järjestää turvallisesti, kissanomistajan kannattaa varmistaa, että kissa saa riittävästi virikkeitä sisätiloissa. Kissalle voi tuoda ulkoa erilaisia esineitä tutkittavaksi. Muun muassa kahisevat lehdet, tuoksuva sammal, maassa lojuneet kävyt ja oksat tarjoavat kissalle mielenkiintoista tutkittavaa.

YMPÄRISTÖN SEURAAMINEN JA TUTKIMINEN

Kissanomistajan kannattaa panostaa asunnon suunnittelussa kolmiulotteisuuteen. Kissa tarkkailee levätessäänkin ympäristöään jatkuvasti, ja on hyvä, jos sillä on tilaisuus kavuta esimerkiksi kiipeilypuuhun tai jonnekin muualle korkeammalle, josta se voi rauhassa tarkkailla ympäristönsä tapahtumia.

Kissalle on hyvä järjestää myös ikkunoiden ääreen katselu-paikkoja, joissa se voi seurata esimerkiksi kotipihan puissa vierailevien lintujen tekemisiä.

Moni kissa pitää myös erilaisista koloista ja tunneleista, joihin se voi halutessaan mennä leikkimään tai vetäytyä lepäämään. Piilopaikkoihin voi kätkeä myös makupaloja tai leluja kissan etsittäväksi.

HAJUT JA JÄLKIEN TUTKIMINEN Olet varmasti huomannut, kuinka kiinnostavia hajut kissojen mielestä ovat. Kun tarjoat kissallesi ruokaa, se haistelee sitä. Samoin kissa tarkistaa ympäristönsä esineet, ihmiset ja muut eläimet haistelemalla.

Kissalle voi tarjota haisteltavaksi esimerkiksi 20 erilaista esinettä, joita se saa rauhassa tutkia. Esineitä voivat olla muun muassa eri eläinten osat, höyhenet, karvat, mehiläisen hylätty pesä, käärmeen luotu nahka, oksa, käpy, sammal, ihmisten vaatteet, kissojen ja koirien pannat, pahvilaatikat, korit ja mitkä tahansa muut kissalle turvalliset esineet.

RUOAN ETSIMINEN JA TUTKIMINEN Kissa eläimillä ei ole luonnossa koko ajan ruokaa tarjolla, vaan ne joutuvat tekemään sen eteen töitä metsästämisellä. Luonnossa kissa käyttää paljon aikaa ruoan etsimiseen ja jahtaamiseen. Jos kotikissalla on aina ruokaa tarjolla ja sitä tarjotaan vain ruokakupista, saattaa kissa tyyliä lihoa.

Ruokaa voidaan käyttää apuna kissan virikkeistämiseksi. Sitä voi esimerkiksi piilottaa eri huoneisiin, jolloin kissa saa käyttää aikaansa sen etsimiseen. Kissalle voi rakentaa myös virikkeistämislaitteen, jonka avulla kissan ongelmanratkaisukyky joutuu koetukselle, kun se miettii, miten päästä ruokaan käsiksi. Eläinkaupoista voi ostaa myös aktivointileluja ja virikkeistämispalloja, joihin voi piilottaa ruokaa sisään.

Kissaa voi myös opettaa tekemään temppuja käyttämällä ruokaa palkkiona. Kissaa voidaan vaikkapa houkutellessa tekemään toivottu liike namin avulla. Toivottu käytös vahvistetaan äänimerkillä esimerkiksi naksutinta käyttäen, ja äänimerkkiä seuraa aina palkkio.

Kissa ei syö luonnossakaan tasaisen tylsää teollista ruokaa, joten ainakin osa ruoasta kannattaa tarjota raakana. Kissalle voi ostaa esimerkiksi isoja lihakappaleita, joita se saa rauhassa repiä ja työstää. **Huom. kissalle ei saa antaa mitään keitettyä luita.**

METSÄSTYSLEIKIT Kun suunnittelet kissan leikkejä, mieti, miten sen saalistamat pienet eläimet liikkuvat ja jäljittelevät leikeissä niiden liikeratoja. Motivaation ylläpitämiseksi kissan täytyy saada saalis välillä kiinni ja saaliin täytyy välillä päästä karkuun. Kissojen leluiksi sopivat mm. kaikenlaiset pienet, kiiltävät, rapisevat esineet. Muistathan, että lelujen tulee olla sellaisia, että kissa ei vahingossa kykene nielaiseen niitä.

RAAPIMINEN JA REPIMINEN Kissalla on luontainen tarve raapia esimerkiksi pystysuoria pintoja pitääkseen kyntensä kunnossa ja merkitäkseen reviiriään. Kissalle kannattaa hankkia riittävän tukeva raapimispuu, johon se voi teroittaa kyntensä luvallisesti.

Kissalla on myös saalistamiseen liittyvä tarve raapia ja repiä esineitä. Kissalle voi tuoda revittäväksi esimerkiksi pahvilaatikoita tai muita revittäväksi soveltuvia turvallisia esineitä. Ohjaa kissasi näiden esineiden pariin, mikäli se raatelee jotakin luvattonta esinettä.

LAJITOVERIEN KANSSA SEURUSTELU Moni kissa nauttii lajitoverinsa seurasta, ja hyvät ystävykset pitävät yhteisistä leikeistä, kuten toistensa jahtaamisesta ja painimisesta. Kissakaverukset kannattaa kastroida ja steriloida, jotta vältetään ei-toivotuilta pennuilta ja tappeluilta samaa sukupuolta olevien yksilöiden välillä. Kissoilla tulee olla useita vesikuppeja, jotka on sijoitettu kauaksi vessoista. Vessoja kissoilla tulee olla kissojen lukumäärä +1.

Kun tutustutat toisilleen ventovieraita kissoja toisiinsa, etene rauhallisesti. Kissojen olisi hyvä tutustua aluksi vain toistensa hajuihin antamalla niille toisen kissan hallussa olleita esineitä haisteltavaksi, ja uusi tulokas kannattaa alkuun pitää suljetuna toisessa tilassa. Vähitellen kissat tutustutetaan toisiinsa valvotusti, ja niille turvataan myös mahdollisuus vetäytyä tilanteesta turvallisesti kokemaansa paikkaan. Panostamalla hyvään yhteiseen alkuun ja reviirin toimivuuteen vältetään ongelmia ja varmistetaan, että kissat saavat toisistaan mukavaa seuraa ja virikettä puuhiinsa.

Esitteen toteutus:

Eläinsuojeluyhdistysten Kummit ja Koira- ja kissakoulu Heiluva Häntä
www.heiluvahanta.fi

Esite on ladattavissa:

www.esyjenkummit.net ja www.sey.fi/materiaalit

Kuvaaja: Hanna Heikkilä

Lisätietoa:

Mirjam Numminen: Kissallesi terveyttä ja pitkää ikää
Helena Telkänranta: Matka kissan mieleen
Karen Pryor: Naksutinkoulutusta kissoille

Elina Väyrynen & Jan Nyström: Kissan aktivointi
Darlene Arden: The Complete Cat's Meow
Marilyn Krieger: Naughty no more!
<http://heiluvahanta.fi/kurssit.php>
<http://drsophiayin.com/resources/videos#cats>